

Fjaraskiptastofa

Samráð

Beiting undanþágu vegna gjaldskrár Húnanets í Svartárdal

(mál nr. 2026020019)

1. Erindið

Með tölvubréfi, dags. 9. febrúar 2026, óskaði Húnanet ehf. (hér eftir „Húnanet“) eftir undanþágu frá gjaldskrá. Beiðnin tók til þjónustu í Svartárdal þar sem fjarskiptasendir Mílu hf. (Hér eftir „Míla“) við Hvamm. Í erindinu kom fram að staðurinn væri afskekktur með fáa notendur og að það væri mat Húnanets að hefðbundnar markaðsforsendur ættu ekki við á svæðinu og því væri óskað eftir heimild til að ákvarða tengigjöld með þeim hætti að þau yrðu lægri en annar staðar í ljósleiðarakerfi Húnanets.

2. Spurningar og svör

Spurningar Fjaraskiptastofu

Fjaraskiptastofa taldi tilefni að afla frekari upplýsinga frá Húnaneti ehf. til að geta lagt mat á umfang og inntak á undanþágubeiðni félagsins. Með erindi, dags 11. mars 2026, sendi Fjaraskiptastofa tilteknar spurningar til Húnanets ehf. sem óskað var svara við. Spurningarnar voru eftirfarandi:

- a) Hvert er verð fyrir umrædda þjónustu samkvæmt gildandi gjaldskrá Húnanets?
- b) Hve mikil lækkun mánaðargjalds er fyrirhuguð miðað við gjaldskrá fyrir sambærilegar tengingar?
- c) Á hvaða forsendum eða útreikningum byggir ákvörðunin um fyrirhugaða lækkun?
- d) Samanburður á aðstæðum í Svartárdal við aðra staði í neti Húnanets þar sem lægri verð gilda ekki.
- e) Á undantekningin einungis við um ljóslínu til sendastaðar í Hvammi eða nær hún einnig til annarrar þjónustu á svæðinu, svo sem stofnlína innan svæðis og heimtaugagjalda? Ef svo er væri gott að fá landfræðilegan uppdrátt af þjónustusvæði undantekningarinnar.
- f) Hver er fjöldi notenda með lögheimili á svæðinu?
- g) Hver er vegalengd þess/þeirra ljósleiðara sem undantekningin tekur til?

h) Hver ber rekstrarkostnað á ljósleiðaraneti Húnanets? Er hægt að sérgreina rekstrarkostnaðinn í Svartárdal?

Svör Húnanets

Hinn 27. apríl 2026 barst Fjarskiptastofu bréf Húnanets sem hafði að geyma svör við ofangreindum spurningum, sbr. eftirfarandi.

(a) Hvert er verð fyrir umrædda þjónustu samkvæmt gildandi gjaldskrá Húnanets?

Húnanet tekur fram að Míla reki farsímasendinn í Svartárdal á meðan þræðir innan kerfis Húnanets hafi verið leigðir í stykkjatali. Aftur á móti hafi Míla valið að fá þráð afhentan á Blönduósi.

Tengingin inn í Svartárdal að Hvammi sé 41 km og einingaverð á kílómetra hafi upphaflega verið 7.205 kr. án virðisaukaskatts eða alls 295.405 kr. á mánuði. Í ársbyrjun 2026 hafi stjórn Húnanets tekið ákvörðun um að hækka gjaldið á hvern kílómetra í 7.903 kr. án virðisaukaskatts og kom sú hækkun til framkvæmda í mars 2026. Mánaðarlegt gjald er því 325.130 kr. á mánuði án virðisaukaskatts eða 3.900.000 kr. á ári.

Fjarskiptafélögum stendur til boða að fá þráðinn afhentan á öðrum stað en innan kerfis Húnanets svo sem í Bólstaðarhlíð eða Tungunesmúla. Segir Húnanet í bréfi sínu að verð þeirrar þjónustu gæti orðið lægra en ofangreint gjald vegna afsláttar.

(b) Hve mikil lækkun mánaðargjalds er fyrirhuguð miðað við gjaldskrá fyrir sambærilegar tengingar?

Húnanet áréttar að kannaður hafi verið áhugi fjarskiptafélaga á að eiga og reka farsímasendi á þeim hluta Svartárdals þar sem búseta er, en sá áhugi hafi reynst takmarkaður. Miðað við áhugaleysið þá megi því búast við því að afsláttur verði allt að 90-100%. Endanleg upphæð afsláttar komi því til með að velta á útfærslu fjarskiptafélaganna t.d. frá hvaða stað eigi að tengja sendinn.

(c) Á hvaða forsendum eða útreikningum byggir ákvörðunin um fyrirhugaða lækkun?

Þar sem að umrædd tenging er sú lengsta af tengingum Húnanets beri hún mestan kostnað og fjárfestingu. Þá er einnig tekið fram að fyrri verðlagning sem hafi miðað við gjald óháð sé fullkomlega óraunhæf að mati Húnanets.

Húnanet segir forsendur fyrir því að þörf sé á inngripum vera þrjár. Í fyrsta lagi liggi fyrir tímasetning á því hvenær núverandi farsímasendir verði tekinn niður og talin er ástæða til þess að taka það alvarlega. Í öðru lagi hafi ekkert fjarskiptafélag sýnt því áhuga að setja upp sendi á svæðinu. Í þriðja lagi þá sé þetta eina svæðið og/eða sendastaður þar sem ekki ríki samkeppni á farsímamarkaði og vegi það atriði hvað þyngst. Með öðrum orðum hafi Míla/Síminn eitt félag rekið farsímasendi í Svartárdal um árábil. Önnur fjarskiptafélög hafi ekki séð ástæðu til þess að bregðast við með því að setja upp farsímasendi fyrir sína viðskiptavini. Húnanet telur framangreint styðja við þá fullyrðingu að markaðsbrestur eigi raunverulega við í Svartárdal. Það hafa ekki eiginlegir útreikningar farið fram enda liggi tilboð fjarskiptafélaga ekki fyrir.

(d) Samanburður á aðstæðum í Svartárdal við aðra staði í neti Húnanets þar sem lægri verð gilda ekki.

Í svörum Húnanets kemur fram að það sem einkenni svæðið sé að tengingin þangað sé sú lengsta á ljósleiðarakerfi Húnanets og er um að ræða eitt strábylasta svæðið í Húnabyggð þar sem ljósleiðaranet

Húnanets liggur. Þeir bæir sem falli undir svæðið séu töluvert úr alfaraleið og því sé símasamband mikið öryggismál fyrir íbúa.

Á árinu 2018 þegar hafin var uppbygging ljósleiðara Húnanets var farsímasamband í sveitarfélaginu víða ábótavant og var gerður samningur við Símann um uppsetningu farsímasendis á fjórum stöðum innan sveitarfélagsins, Húnavatnsskóla, Hvammi í Svartárdal, Tungunesmúla og Bólstaðarhlíð. Síðan þá hafi sú breyting átt sér stað á öllum framangreindum svæðum að nú ríki samkeppni á farsímamarkaði. Undantekningin sé einungis í Hvammi í Svartárdal en fjarskiptafélög hafi ekki séð ástæðu til þess að setja upp senda á svæðinu þrátt fyrir að eitt þeirra sinni nú þegar þjónustu á svæðinu. Ofangreint aðskilji Svartárdal frá öðrum stöðum innan sveitarfélagsins.

(e) Á undantekningin einungis við um ljóslínu til sendastaðar í Hvammi eða nær hún einnig til annarrar þjónustu á svæðinu, svo sem stofnlína innan svæðis og heimtaugagjalda? Ef svo er væri gott að fá landfræðilegan uppdrátt af þjónustusvæði undantekningarinnar.

Húnanet svarar því að undantekningin nái eingöngu til ljósþráðar frá óskilgreindum stað innan kerfis Húnanets sem notaður verður til þess að fjarskiptafélag reki farsímasendi á Hvammi í Svartárdal. Farsímasendi sem þjónar sambærilegu hlutverki og núverandi sendir gerir.

(f) Hver er fjöldi notenda með lögheimili á svæðinu?

Húnanet segir heildarfjölda íbúa 12.

(g) Hver er vegalengd þess/þeirra ljósleiðara sem undantekningin tekur til?

Húnanet segir að ef miðað sé við núverandi ljósleiðaraþráð sem Míla notar frá Blönduósi þá sé raunlengd hans um 45 km en loftlína 41 km. Ef að fjarskiptafélag byði lausn þar sem ljósþráður yrði tengdur frá Tungunesmúla eða Bólstaðarhlíð yrði vegalengdin um 16-18 km.

(h) Hver ber rekstrarkostnað á ljósleiðaraneti Húnanets? Er hægt að sérgreina rekstrarkostnaðinn í Svartárdal?

Húnanet segir spurningu Fjarskiptastofu eingöngu snúa að kostnaði sem endurspegli ekki heildarústreymi fjármuna sem tengist eignarhaldi og rekstri ljósleiðaranetsins. Spurningunni er því svarað heildstætt og fjárfesting (endur- og viðhaldsfjárfesting), fjármagnskostnaður og endurgreiðslur lána ásamt hefðbundnum rekstrarkostnaði.

Þar sem ársreikningur 2025 hafi ekki verið til var horft til ársreiknings 2024. Ekki var notast við verkbókhald né deildarmerkingar í bókhaldi Húnanets þannig að engin tilraun var gerð til að sundurliða kostnað á tiltekna ljósleiðaratengingu eða tengipunkt. Húnanet tekur samt sem áður fram í bréfi sínu að tæknilega séð væri hægt að taka t.d. kostnað vegna slita á ljósleiðaraþráðum og tengja við tiltekna lagnaleið.

Húnanet segir bókfært stofnvirði ljósleiðaranetsins sé 90.7 milljónir króna. Ljósleiðaranetið hafi ekki verið endurmetið til verðlags, þannig að kostnaðurinn endurspegli fjárhæðir samkvæmt sögulegri verðlagningu. að frádregnum afskriftum. Heildarvegalengd ljósleiðara í kerfinu sé 203 km og þar af leiðandi sé bókfært virði ljósleiðara 447.067 kr. á kílómetra. Rekstrarkostnaður Húnanets að meðtöldum afskriftum og vaxtagjöldum hafi numið 18,4 milljónum kr. á árinu eða 90.815. kr. á kílómetra.

Húnanet lætur myndina hér að neðan fylgja með svörum sínum sem sýnir miðdálk fjárhæða á kílómetra ljósleiðara en síðasti dálkurinn sýnir ljósleiðarann í Svartárdal sem er 41 km langur og hvað sá ljósleiðari tekur til sín í hlutfallslegum kostnaði og greiðslubyrði.

Greining á rekstri per kílómetra línu			
Líður	Árs 2024	Allt pr/km	Svartárdalur
Rekstrarkostnaður m afskr	8.840.902		
Fjármagnskostnaður	9.594.561		
Kostnaður alls	18.435.463	90.815	3.723.419
Tap á rekstri	-3.698.146	-18.217	-746.916
Fjárfesting á bókf verði	90.754.506	447.067	18.329.728
Afborganir LT lána	8.942.320	44.051	1.806.084
Vegalengd lína	203		41
Rekstrark og afb v línu			5.529.503

Að lokum bendir Húnanet á að framangreindar fjárhæðir taki ekki tillit til þeirrar viðhaldsfjárfestingar sem fyrirsjáanlegt sé að ráðast þurfi í á árinu 2026. Ef gert sé ráð fyrir að sú fjárfesting nemi 15 milljónum króna muni vextir og afborganir af henni nema samtals 2,1 milljón króna á ári fyrir félagið í heild, þar af 431.458 krónum sem rekja megi til ljósleiðarans í Svartárdal. Húnanet segir að með „þessari“ fjárfestingu komi heildarkostnaður og afborganir til með að vera 5.9602.961 kr.

3. Sjónarmið Húnanets

Með bréfi sínu minnir Húnanet á að rekstur innviðafélaga eins og Húnanets sé ekki hluti af lögbundnu hlutverki sveitarfélaga en vissulega mættu sveitarfélög eiga slík félög og hraða uppbyggingu mikilvægra innviða í nærsamfélaginu. Ósjálfbærni Húnanets heimilar Húnabyggð ekki að leggja félaginu til fjármuni gangi reksturinn ekki upp og verði sveitarfélagið því að búa svo um hnútana að sjálfbærni Húnanets sé tryggð.

Á árinu 2024 fór fram greining á rekstri Húnanets sem leiddi í ljós að rekstur félagsins væri ekki sjálfbær og grípa þyrfti til aðgerða. Þær aðgerðir fólust í því að til þess að Húnanet gæti orðið sjálfbært þyrfti félagið að uppfylla eftirfarandi skilyrði:

- Standa undir eðlilegum rekstrarkostnaði félagsins þ.m.t. tjóns vegna skemmda á ljósleiðarakerfi Húnanets sem falla á félagið.
- Að hagnaður fyrir afskriftir(e. EBITDA) standi undir afborgunum allra lána sem voru tekin til að fjárfesta í fjarskiptainnviðum.
- Standi undir eðlilegum viðhaldsfjárfestingum.

Af ofangreindri greiningu var ljóst að vandi félagsins lægi frá upphafi í misræmi á milli þeirrar fjárfestingar sem upphaflega voru framkvæmdar og þeirra tekna sem þær skila.

Í bréfi Húnanets er því lýst að í grunninn séu tvo módel notuð til að verðleggja ljósleiðaraþræði að verðleggja ljósleiðaraþræði. Annars vegar væri notast við fasta krónutölu per lið óháð vegalengd og var þetta líkan upphaflega notað. Hins vegar að tekið sé gjald per kílómetra ljósleiðaratengingar og var sú nálgun tekin í notkun hjá Húnaneti 1. maí 2025. Húnanet telur þessa nálgun eðlilegri þar sem þar sem ljósleiðaratengingar Húnanets eru á bilinu 5-50km en að mati Húnanets getur fast gjald óháð vegalengd

illa endurspeglað fjárfestinguna sem liggur að baki viðkomandi ljósleiðaraþráðum. Með nýrri verðlagningu sé fjárhæð fjárfestingar og lántöku félagsins í beinu samhengi við fjölda lagðra kílómetra.

Húnanet skrifar í bréfi sínu að séu því málefnalegar, knýjandi og nauðsynlegar ástæður sem leiða til breyttrar verðlagningar. Húnanet telur að ekki sé gengið lengra en nauðsynlegt er en einnig er tekið fram að Húnanet hafi hingað til ekki greitt arð og það standi ekki til.

4. Lagaumhverfi

Ákvæði 38. gr. a. fjarskiptalaga nr. 70/2022 fjallar um opinn heildsöluaðgang að fjarskiptanetum sem byggð eru upp fyrir ríkisaðstoð. Í 1. mgr. ákvæðisins kemur fram að veita skuli opinn heildsöluaðgang að almennum fjarskiptanetum sem byggð eru upp með ríkisaðstoð í þeim tilgangi að auka aðgengi notenda að háhraðaþjónustu. Ákvæðið kveður á um að Fjarskiptastofa skuli skera úr ágreiningi um aðgang að slíkum fjarskiptanetum, þ.m.t. Fjarskiptastofa sker úr um ágreining um aðgang að slíkum fjarskiptanetum, þ.m.t. um tilhögun aðgangs og hvar í netinu skuli veita hann, tæknilega skilfleti og heildsöluverð.

Hefur Fjarskiptastofa því úrskurðarvald þegar kemur að ágreiningi um heildsöluverð fjarskiptainnviða sem byggðir hafa verið upp fyrir ríkisaðstoð.

Nánari leiðbeiningar varðandi heildsöluverðlagningu er að finna í ákvæðinu en samkvæmt 2. mgr. 38. gr. a. laga um fjarskipti nr. 70/2022 skal að jafnaði haga verðlagningu fyrir aðgang að fjarskiptanetum sem byggð eru upp með ríkisaðstoð þannig að byggt sé á verðsamanburði eða á þeim meginreglum um heildsöluverð sem gilda á sömu eða svipuðum heildsölumörkuðum.

Aftur á móti er í sömu málsgrein að finna heimild fyrir Fjarskiptastofu til þess að veita undanþágu frá kröfu um að heildsöluaðgangur skuli byggjast á verðsamanburði standi fyrirhuguð nýting á fjarskiptaneti ekki undir heildsöluverði og undanþágan sé í samræmi við reglur um ríkisaðstoð. Í báðum tilvikum skuli taka tillit til þeirrar ríkisaðstoðar sem netrekandi hefur fengið og fylgja leiðbeinandi reglum Eftirlitsstofnunar EFTA (ESA) og framkvæmdastjórnar ESB um ríkisaðstoð fyrir breiðbandsþjónustu. Hefur Fjarskiptastofa því heimild til þess að veita undanþágu frá þeim gjaldskrár viðmiðum sem almennt eiga við um fjarskiptanet sem byggð eru fyrir ríkisaðstoð í ákveðnum tilvikum

Samkvæmt frumvarpi því sem innleiddi 38. gr. a. teljast notendur í skilningi ákvæðisins aðallega vera lögheimili og vinnustaðir með heilsársatvinnustarfsemi. Nánar er í frumvarpinu kveðið á um að undir ákvæðið falli til að mynda innviðir sem notið ríkisaðstoðar í tengslum við verkefnið „Ísland ljóstengt“. Þau net eða nethlutar sem hafa notið ríkisaðstoðar í þessum tilgangi séu aðgangsnét ljósleiðara sem ná til notenda og farnetssenda, ásamt stofnlínum milli landsvæða.

Líkt og fram kemur í umræddu frumvarpi skal áréttað að Fjarskiptastofa er stjórnvald sem er einnig bundið af stjórnsýslulögum við beitingu undanþágunnar, þ.m.t. meðalhófs- og jafnræðisreglu, auk málefnalegra sjónarmiða þannig að taka verður tilliti til hagsmuna sveitarfélaganna og fjarskiptafyrirtækjanna við beitingu undanþágunnar auk markmiða fjarskiptalaga um að tryggja aðgengileg, greið, hagkvæm, skilvirk og örugg fjarskipti hér á landi sem og að auka vernd og valmöguleika neytenda og stuðla að virkri samkeppni, hagkvæmum fjárfestingum og nýsköpun á fjarskiptamarkaði.

5. Frumafstaða

Af erindi Húnanets má ráða að nýting á umræddum fjarskiptainnviðum standi ekki undir heildsöluþyngningu og má því færa rök fyrir því að skilyrði undanþáguheimildarinnar séu uppfyllt og hægt sé að fallast á beiðni um lækkun tengigjalda vegna þjónustu í Svartárdal.

Með hliðsjón af framangreindu er það frumafstaða Fjarskiptastofu að skilyrði séu til að fallast á beiðni Húnanets um undanþágu frá almennri gjaldskrá vegna umrædds tengistaðar í Svartárdal. Við það mat hefur einkum verið litið til sérstöðu svæðisins, fámennis og þeirra markaðsaðstæðna sem lýst er í leiðbeiningum ESA um ríkisaðstoð til uppbyggingar háhraðaneta. Jafnframt er litið til þess að undanþágan tekur til afmarkaðs svæðis og sérstakra aðstæðna.

Fjarskiptastofa telur þó rétt að leggja frumafstöðu þessa í opinbert samráð áður en endanleg ákvörðun verður tekin. Með samráðinu gefst hagsmunaaðilum kostur á að koma á framfæri sjónarmiðum um áhrif undanþágunnar, þar á meðal hvort hún samrýmist markmiðum 38. gr. a. fjarskiptalaga, jafnræði aðila á heildsölumarkaði og þeim sjónarmiðum sem fram koma í leiðbeiningum ESA. Athugasemdir sem berast í samráðinu verða teknar til skoðunar við endanlegt mat Fjarskiptastofu í samræmi við meðalhófs- og jafnræðisreglu, auk málefnaþrengis sjónarmiða.

6. Samráðsfrestur og meðferð trúnaðarupplýsinga

Frestur umsagnaraðila til að skila athugasemdum er veittur til **18. ágúst nk.** Fyrirhugað er að birta allar athugasemdir umsagnaraðila í heild sinni, nema að fram komi rökstuddar óskir um trúnað afmarkaðra upplýsinga.

Kjósi umsagnaraðilar að gera almennar athugasemdir um regluumhverfi ríkisstyrkja í fjarskiptum og stjórnsýsluframkvæmd þar að lútandi, sem ekki hafa bein tengsl við úrlausnaratríði samráðsins, er þess óskað að slíkar athugasemdir séu aðgreindar í sérstökum kafla umsagnar.

Nánari upplýsingar veitir Kristjana Torfadóttir, lögfræðingur: kristjana@fjarskiptastofa.is

Fjarskiptastofa, 8. júlí 2026